

FINANTSINSPEKTSIOON

Kõik kindlustusmaaklerid

Välisriigi kindlustusmaaklerite filiaalid

12.06.2013 nr 4.11-3.5/1927

MÄRGUKIRI

Hinnaalandamise kokkulepetest kindlustusmaakleri ja kindlustusandja vahel

Lp kindlustusmaakleri esindaja

Käesoleva märgukirjaga selgitab Finantsinspeksioon kindlustustegevuse seadusest (edaspidi KindlITS) ja võlaõigusseadusest (edaspidi VÕS) tulenevaid kohustusi, mida tuleb silmas pidada kindlustusmaaklerite ja kindlustusseltside vaheliste lepingute puhul, kus kindlustusmaaklerile antakse kindlustusseltsi poolt õigus omal äranägemisel, lepingus sätestatud määral, teha vahendatava kindlustusteenuse hinnast kindlustusvõtjatele hinnasoodustusi (edaspidi hinnaalandamise kokkulepped).

Finantsinspeksioon juhib seoses kindlustusmaakleri tegevusnõuetega tähelepanu järgmisele:

KindlITS § 129 lg 1 kohaselt on kindlustusmaaklerlus isiku poolt kindlustusvõtja või edasikindlustuse korral kindlustusandja huvides vahendusega tegelemine eesmärgiga pakkuda tema kindlustushuve ja nõudmistele vastavat kindlustuslepingut.

Kindlustusmaaklerteenusetele ja sellele kohaldatavatele nõuetele hinnangu andmisel tuleb esmalt kvalifitseerida kindlustusmaaklerteenus. KindlITS eristab kindlustusvahenduse liikidena kindlustusmaakleri ja kindlustussagendi mõistet (KindlITS § 2 lg 4). Kindlustusmaakleri ja kindlustussagendi erisus avatakse selgepiirilisel KindlITS §-is 129, kus põhiline rõhuasetus seisneb esindussuhte põhimõttelises erinevuses - kindlustusmaakler esindab kindlustusvõtja huve (KindlITS § 129 lg 1), kindlustusagent esindab kindlustusandja huve (KindlITS § 129 lg 1).

Seega kindlustusmaakleri ja kindlustusvõtja suhe põhineb usaldusel, kus kindlustusmaakler võlgneb lojaalsuse kindlustusvõtjale (vaata ka maaklerilepingule kohaldatavad VÕS-i asjakohased sätted - § 658 lg 1, § 619, § 620 lg 1 jmt.). See omakorda eeldab, et käsundisaajast kindlustusmaakler peab täitma käsundi (leidma kindlustusvõtjale tema huvidele vastava parima lepingu) vastavalt oma teadmistele ja võimetele kindlustusvõtja jaoks parima kasuga ning ära hoidma kahju tekkimise kindlustusvõtja varale. Oma majandus- või kutsetegevuses tegutsev kindlustusmaakler peab lisaks sellele toimima üldiselt tunnustatud kutseoskuste tasemel.

Finantsinspeksioon rõhutab, et lisaks üldkohaldatavatele maakleri ja käsunduslepingu nõuetele (vt VÕS asjakohased sätted) rakenduvad kindlustusmaaklerile kindlustuslepingute vahendamisel KindlITS kindlustusõiguse spetsiifilised erinormid, mille kohaselt kohustub kindlustusmaakler lepingu vahendamisel teatama kliendile, et ta pakub kindlustuslepinguid sõltumatu analüüsi alusel (KindlITS § 141 lg 1 p 2), selgitab välja kindlustusvõtja kindlustushuvi (KindlITS § 141 lg 1 p 4), esitab kindlustusvõtjale piisava hulga kindlustusandjate pakkumusi kindlustuslepingu sõlmimiseks (KindlITS § 141 lg 1 p 5) ja soovib kliendile parima kindlustuslepingu (KindlITS § 141 lg 1 p 6).

Usaldussuhte olemasolu eeldab vaieldamatult kindlustusmaakleri poolt huvide konflikti maandamist ja vältimist. Huvide konflikti olukorras on usaldusseisundit omavalt kindlustusmaaklerilt nõutav teatav eneseeitus ehk tema tegevuses peab ilmneva püüe eelistada kindlustusvõtjate parimaid huve. Ka KindlITS § 140 lõike 2 kohaselt saab kindlustusmaakleri tegevus väljuda maaklertegevusest üksnes tingimusel, et selline tegevus ei sea kahtluse alla tema sõltumatust ja objektiivsust.

Lähtudes eeltoodust on maaklertegevuse algeks kindlustusvõtja käsund kindlustusmaaklerile, et viimane oma parimat kutseoskust kasutades otsiks pakutavate kindlustuslepingute hulgast kindlustusvõtja huvidele vastavad lepingud (KindlITS § 141 lg 1 p 5) ning leiaks nende seast omakorda lepingu, mis vastab kõige paremini kindlustusvõtja kindlustushuvile ja nõudmistele (KindlITS § 141 lg 1 p 6). Seega tuleb kindlustusmaakleril oma tegevuses üldjuhul eeldada, et kindlustusvõtja huvi on kindlustusmaakleri vahendusel saada sobiv kindlustuspakkumus sõltumatu ja objektiivse analüüsi alusel (KindlITS § 141 lg 1 p 2), kus analüüs hõlmab ühetaoliselt erinevate kindlustusseltside lepinguid. Kindlasti ei saa kindlustusmaakler vaikimisi eeldada kindlustusvõtja käsundit, mille sisuks oleks kindlustusmaaklerile volituse andmine näiteks kindlustusteenuse hinna läbirääkimiseks üksnes valitud kindlustusseltsi(de)ga.

Lähtudes eeltoodust peab kindlustusmaakler hinnaalandamise kokkulepete sõlmimisel silmas pidama järgmisi asjaolusid:

- (i) Esmalt on kindlustusmaakleril endal oluline kvalifitseerida ning kujundada vastav õigushinnang, kas kindlustusmaakleri ja kindlustusseltsi vaheline hinnaalandamise kokkulepe, kus kindlustusselts volitab lepingus sätestatud alustel kindlustusmaaklerit enda eest kindlustusteenuse hinda määrama (alandama), on käsitletav kindlustusseltsi poolt antud käsundi täitmisena kindlustusmaakleri poolt või muu leping, mis ei ole kindlustusmaaklerileping kindlustusmaakleri ja kindlustusvõtja vahel. Kui selline kokkulepe ei kvalifitseeru kindlustusmaaklerteenuseks, siis peab kindlustusmaakler arvestama, et selline tegevus võib kvalifitseeruda ka muuks tegevuseks KindlITS § 140 lg 1 kohaselt, mis eeldab eraldi tegevusloa taotlemist Finantsinspeksioonilt. Kindlustusmaakler saab eeltoodule hinnangu anda ise, hinnates konkreetse lepinguga seotud asjaolusid.
- (ii) Eelmises punktis kirjeldatud asjaolude tuvastamisel peab kindlustusmaakler arvestama, et VÕS § 623 lg 1 kohaselt käsundi puhul, mille esemeks on tehingu tegemine, võib käsundisaaja olla üheaegselt käsundi täitmiseks tehtava tehingu teiseks pooleks või tehingu teise poole käsundisaajaks üksnes juhul, kui huvide konflikt on välistatud. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt nimetatud käsundi puhul peab käsundisaaja teatama käsundiandjale oma otsesest või kaudsest huvist käsundi esemeks oleva tehingu suhtes. VÕS § 624 lg 1 kohaselt käsundisaaja peab teatama käsundiandjale kõigest käsundi täitmisega seotud olulistest asjaoludest, eelkõige nendest, mis võivad ajendada käsundiandjat juhust muutma, samuti andma käsundiandja nõudmisel talle teavet käsundi täitmise kohta.
- (iii) Kui kindlustusmaakler ise teadlikult ja sihilikult eelistab hinnaalandamise kokkuleppe sõlmimisel üht kindlustusandjat teis(t)ele ja seejuures on tegemist näiteks kindlustusandja poolt antud käsundi täitmisega, siis omab kindlustusmaakler eeldatavasti otsest või kaudset huvi käsundi esemeks oleva eseme suhtes ning sellest tulenevalt on kindlustusmaakler kohustatud täitma VÕS § 623 lg 2 teavitamiskohustust. Taoline hinnaalandamise kokkulepe ühe või mõne kindlustusandjaga on käsitletav olulise asjaoluna VÕS § 624 mõistes, kuna kindlustusmaakler kaldub kindlustusvõtja

kallutamisel ühe kindlustusandja poole kõrvale VÕS § 620 esimeses lõikes sätestatud lojaalsuskohustusest ning lõikes kaks sätestatud nõudest täita käsund käsundiandja jaoks parima kasuga.

- (iv) Igal juhul kui kindlustusmaakler teeb ise pingutusi hinnaalandamise kokkulepete sõlmimiseks kindlustusseltsidega, siis kindlustusmaakleril tuleks vaikumisi eeldada, et kindlustusvõtja huvides on saada madalaim võimalik pakkumine konkureerivatele toodetele kõigilt kindlustusandjatelt. Seega kindlustusvõtja huvides käituval ja selliseid huvisid arvestaval kindlustusmaakleril on õige teha ettepanek hinnaalandamise lepingu sõlmimiseks kõigile sobivat toodet pakkuvatele kindlustusandjatele ning mitte eelistada ühte või mõnda kindlustusandjat teis(t)ele. Kindlustusvõtja huvides on saada madalaim võimalik pakkumine kõigilt kindlustusandjatelt, mis võimaldaks arvestades kindlustustingimusi langetada otsus sobiva toote kasuks.
- (v) Täiendavalt selgitame, et KindlITS § 141 lg 1 p 2 kohaselt kindlustusmaakler peab iga kord enne kindlustuslepingu sõlmimist ja vajaduse korral ka enne sõlmitud kindlustuslepingu muutmist või pikendamist teatama kliendile, et ta pakub kindlustuslepinguid sõltumatu analüüsi alusel. Hinnaalandamise kokkulepe võib kindlustusmaaklerit kallutada eelistama vastava lepingu pooleks oleva kindlustusandja tooteid. Seega hinnaalandamise kokkulepe ühe või mõne kindlustusandjaga on arvestades käsunduslepingu iseloomu ja huvide konfliktide maandamise vajadust kindlustusvõtja jaoks oluline teave ning see teave peab olema kindlustusvõtjale kindlustuslepingu sõlmimisel, muutmisel ja pikendamisel avaldatud.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kaido Tropp
Juhatuse liige

